

כמה נוח

נתניהו מחליף את דעותיו כמו שבשבת ■ ב-2009 הבטיח להפיל את חמאס, בהמשך שיווק את הרעיון שארגון הטרור אינו כה נורא - וכעת מנסה למכור לנו שרק הוא יעמוד מול הדרשה האמריקאית למדינה פלסטינית

נתניהו בישיבת ממשלה, השבוע. מאמץ קונספציות חדשות שמוצאות חן בעיני בוחריו צילום: יונתן זינדל, פלאש 90

לחסל את שלטון חמאס הוחמצה. הימים היו ימי בחירות. ראש האופוזיציה בנימין נתניהו הבטיח להפיל את חמאס. ההנחה היא שלא הבטחה כזו, לא היה זוכה בבחירות. מכאן גם שרבים בציבור הבינו שהפלת חמאס מהווה אינטרס חיוני של מדינת ישראל. זו הייתה הקונספציה של אותם ימים, שלימים התבררה כנכונה.

ב-12 שנות שלטונו בין 2009 ל-2021, הצליח נתניהו להחזיר לציבור קונספציה הפוכה, שלפיה שלטון חמאס עולה בקנה אחד עם האינטרס הישראלי - ויש לזרזו וראף לשלם לו דמי חסות. הדבר עלה בידי נתניהו בזכות מעמדו כראש הממשלה וכישורו התקשורתי המיוחד. הצטרפו לכך גורמים נוספים. הם כללו את הנטייה הטבעית להאמין ש"ייתה בסדר" וגם את החשש מפני המחיר הכרוך בהפלת חמאס, מחיר שהלך וגבר ככל שנמשך שלטונו של נתניהו, שבמהלכו הלך ארגון הטרור והתחזק.

נתניהו, שבימים אלה נוהג כמי שנמצא בעיצומה של מלחמת בחירות, מבקש להנהיג קונספציות חדשות שיישאו חן בעיני בוחריו. לפיהן, אין צורך לדון ביום שאחרי סיום מלחמת עזה, והברווז הצולע נתניהו הוא ה"מנהיג החזק" שבכוחו לצאת בגלוי נגד הממשל האמריקאי ולמנוע שליטה פלסטינית ברצועה.

זו קונספציה שגויה. אין לנו עניין בהתנגשות עם ארה"ב. אני מעריך שהיא אומנם לא תישמש אותנו, אבל היקף תמיכתה עלול להצטמצם, והיא עלולה לכפות עלינו הגבלות בלתי חוקיות בעזה - הגבלות שיגרמו לכך שהמחיר הנורא שאנו משלמים במלחמה זו עלול להיות כבד עוד יותר.

יתר על כן, לא נוכל לקיים לנצח שליטה במיליוני פלסטינים, ומן ההכרח למצוא הסדר ולא להתחמק מהדיון בו. הסדר כזה, שחיוני להשיגו בתמיכת מעצמות המערב, חייב להיות כרוך בהסכמות על מהלכים להורדת רמת העוינות כלפינו בציבור הפלסטיני ובציבורים ערביים נוספים. מן ההכרח גם לשלול את מעמדה של קטאר - כמתווכת בינינו לבין הפלסטינים, שעה שמדינה זו מממנת טרור ומנהלת תעמולת רעל שקרית נגד ישראל. ❖

ההשתלשלות מספר אולמרט בספרו "בגוף ראשון": "ברק ניהל במסתרים, תחת תרגילי הסתרה והערימה, מו"מ על הודנה". כשנודע הרבר לאולמרט, נפתחה סדרת דיונים בין השניים. אבל באותם הימים הגיע לשיאו המאבק המשפטי שהתנהל נגד אולמרט. במאי 2008 התפרסמו כותרות ענק בדבר חשד לשהוד מאיש עסקים אמריקאי. באותו חודש נפתח בבית המשפט המחוזי בירושלים הליך בלתי מתקבל על הדעת, כאשר משה טלנסקי נקרא להעיד נגד אולמרט, לפני שהוגש בכלל כתב אישום נגדו.

מעמדו של אולמרט נפגע קשות, ומפלגת העבודה, החברה בקואליציה, חתרה להפלתו. כעבור שנים התברר שאשמת השהוד הזו התפוגגה, ואולמרט הורשע בעבירה הבעייתית של הפרת אמונים. אולמרט הבין שאין הצדקה להודנה, אבל בנסיבות שנוצרו נאלץ להסכים בדיעבד למהלך שברק הוביל אליו. הוא עצמו מספר: "היה ברור, לפחות לי, כי פעולה צבאית נגד חמאס תתפרש כניסיון שלי להסיט את תשומת הלב מהחקירות בענייני".

הקונספציות החדשות

ביוני 2008 הוחלט לאשר את ה"תהדיה". השושבין הראשי, ברק, היה להוט לאמצה. אולמרט תמך בה, לדעתי בלב כבד. ממשרד הביטחון שמענו שההסכם יביא להתקדמות בענייניו של שליט. לא האמנתי למשמע אוניי. לי היה ברור שיקרה בדיוק ההפך, כפי שאכן אירע. הצבעתי נגד ההחלטה, ואף התבטאתי נגדה בתקשורת.

כצפוי, התהדיה קרסה כעבור חודשים ספורים, ובסוף דצמבר 2008 נפתח מבצע עופרת יצוקה. היה זה אחרי שאולמרט הכריז על התפטרותו, והממשלה הייתה ממשלת מעבר. מבחינה צבאית היה המבצע בגדר הצלחה. חמאס היה באותם ימים חלש, הפגיעה בו הייתה קשה, והפלתו נמצאה בהישג יד. אבל שוב, ברק מנע זאת (ציפי לבני תמכה בעמדתו, וגם הרמטכ"ל גבי אשכנזי לא היה להוט להרחבת הפעולה, אף שאין ספק שאילו היה הדרג המדיני מחליט על הפלת שלטון חמאס, צה"ל בראשותו היה מבצע זאת). ההזדמנות

עזה. קצב ההפגזות הלך וגבר, ובחודשים ינואר-יוני 2008 נורו מהרצועה, בכל חודש, מאות רקטות ופגזים. בסוף פברואר 2008 יצא צה"ל למבצע "חורף חם". יותר מ-100 מחבלים נהרגו, אך הירי מהרצועה לא הצטמצם, ובאפריל 2008 נורו על ישראל יותר מ-500 רקטות ופגזים.

היה ברור שישראל אינה יכולה להרשות לעצמה להמשיך כך. חמאס אינו מתקשה לספוג עשרות הרוגים בחודש, אך ישראל אינה יכולה לסבול את הקורבנות ברכוש ובנפש, ואת שיתוק החיים בטווח של עשרות קילומטרים מסביב לרצועה.

לא ארחיב את הדיבור על הקשיים שהציבה מערכת המשפט. מהלכים צבאיים שננקטו גררו עתירות לבג"ץ ובחינה דקדקנית של כל צעד ושעל. האפשרות לצמצם את אספקת החשמל והדלק לרצועה נשללה אף היא (אם כי בתחום זה חל מאז שיפור ניכר).

במצב שנוצר סברו, כאמור, כמה שרים, שמן ההכרח להפיל את שלטון חמאס. בענייני המועד הנכון לעשות זאת היה בקיץ 2008. ירי הפגזים והרקטות היה סיבה מוצדקת ומספקת לכך. היו סיבות רבות נוספות, ובהן הסכנה של מדינת טרור בדרום המדינה וסכנת התחזקות הציר איראן-סוריה-חיזבאללה-חמאס.

לכל אלה הצטרפה החזקתו בשבי של גלעד שליט, בלי שניתן לנציגי הצלב האדום לבקרו. הפלת שלטון חמאס הייתה צעד חיוני לשלום ישראל-פלסטיני, שבו ישרת נמל עזה את צורכי המסחר של כולם, במקום שישמש צינור להברחת אמצעי טרור.

נראה שגם מבחינת המצב הבינלאומי הייתה הפעולה ניתנת לביצוע: חמאס היה מוכר כארגון טרור, שלטונו ברצועה נחשב לבלתי חוקי, ונשיא ארה"ב באותם ימים, ג'ורג' בוש הבן, היה אוהד של ישראל וניהל בעצמו מאבק תקיף נגד הטרור. מועד הבחירות בארה"ב התקרב, ומי ידע מה יקרה אחריהן (ואכן בבחירות אלה, בנובמבר 2008, זכה ברק אובמה בנשיאות).

אבל הרברים התנהלו אחרת. התברר ששר הביטחון ברק שלח את עמוס גלעד, ראש האגף המדיני-ביטחוני במשרד הביטחון, למצרים כדי לנהל מו"מ על "הודנה" עם חמאס. על

ה צטרפתי לממשלת אהוד אולמרט בתחילת פברואר 2007. היה זה אחרי סיומה של מלחמת לבנון השנייה, שגם אחריה נמשכו האתגרים במלוא הקצב. לא הרבה זמן אחרי כן, ביוני 2007, השתלט חמאס על רצועת עזה באכזריות האופיינית לו. יריביו מתנועת פת"ח זכו לטיפולו המיוחד. את חלקם השליך מגגות בניינים גבוהים, אחרים נורו בכריכהם ונותרו נכים. מעמדו של חמאס בחברה הפלסטינית היה איתן עוד קודם לכן. בבחירות לרשות המחוקקת הפלסטינית בשנת 2006 נאלצה ישראל, בלחץ אמריקאי, להסכים להשתתפותו, למרות היותו ארגון טרור. בבחירות אלה זכה חמאס ברוב, אולם השליטה ברשות הפלסטינית נותרה בידי יריבו, מחמוד עבאס.

חמאס ביצע, עוד לפני שהשתלט על רצועת עזה, אינספור פעולות טרור, ובהן ההתקפה ביוני 2006 - שבה נהרגו סרן חנן ברק וסמ"ר פבל סלוצקר, וגלעד שליט נפל בשבי. חמאס גם ירה רקטות לישראל עוד לפני ששלט ברצועה. אולם ההפיכה, שהעניקה לו את השלטון ברצועת עזה, יצרה שינוי אסטרטגי. צריך היה להיות עיוור כדי לא להבחין בכך.

בישיבת ממשלה שהתקיימה לאחר מכן הבהרתי שההפיכה ברצועה העניקה לחמאס יכולות של מדינה, כי הוא מהווה סכנה אסטרטגית, לרבות סכנת מלחמה בשתי חזיתות, ומן ההכרח להפיל את שלטונו. היו שרים נוספים שדגלו בעמדה זו, ולהערכתו ניתן היה להשיג לכך רוב בממשלה, אלא שבינתיים אירעו התפתחויות נוספות. כמעט במקביל להפיכת חמאס ברצועה התחולל מהפך בראשות מפלגת העבודה, שהייתה חברה מרכזית בקואליציה של ממשלת אולמרט.

ביוני 2007 זכה אהוד ברק בראשות המפלגה, ומיד לאחר מכן דרש לעצמו את תפקיד שר הביטחון במקום עמיר פרץ. ברק הביא עמו את תפיסת ה"הכלה", שיישם בשעתו כלפי חיזבאללה, לאחר שהביא לנסיגה מרצועת הביטחון בלבנון. תפיסה זו הביאה לאסון בצפון, ולהערכתו הייתה גם הרסנית בהקשר של חמאס. לאחר הפצצת הכור הגרעיני הסורי בספטמבר 2007, הגיע הזמן להתמודד עם חמאס, שהמשיך להפגין את היישובים בעוטף